

Eva Priečková/ Falošný Pohyb

Body of Many

Autorka: Michaela Hučko Pašteková

Americká spisovateľka Ursula K. Le Guin v eseji [*The Carrier Bag Theory of Fiction*](#) z roku 1986 píše, že tradičné rozprávanie príbehov, založené na hrdinovi a konflikte, skresľuje naše chápanie ľudskej kultúry a histórie. Falošný naratív, v ktorom dominuje boj či dobývanie nás podľa nej odkláňa od podstaty ľudskej skúsenosti. Prichádza preto s obrazom tzv. carry bag (prenosnej, príručnej kapsy/nádoby), ktorá sa pre ňu stáva symbolom alternatívneho rozprávania. Nádobu na zbieranie a uchovávanie vecí či plodov považuje K. Le Guin za jeden z prvých kultúrnych nástrojov. Chápe ju aj ako metaforu komunity, v ktorej sa jednotlivci delia o svoje zdroje a spoločne pracujú na dosiahnutí svojich cieľov. Aj preto by mala byť história hrdinov, neraz poznačená násilím, nahradená príbehmi, ktoré oslavujú spoluprácu, každodenný život, kreativitu, starostlivosť o komunitu. Pre prežitie človeka boli podľa autorky tieto hodnoty dôležitejšie ako agresia či dominancia. Navyše, tento model nám môže pomôcť lepšie pochopiť seba samých a vybudovať spravodlivejší a udržateľnejší svet.

Koncept nádoby Ursuly K. Le Guin bol inšpiráciou pre tanečnú peformanciu *Body of Many*, ktorej choreografkou/facilitátorkou je Eva Priečková. Označenie jej role naznačuje, že dielo nevznikalo v hierarchicky koncipovanom zoskupení, ale je výsledkom kolektívneho výskumu, procesu, tvarovania. Priečková tento princíp práce označuje pojmom *landscape dramaturgy*: „Dramaturgia diela je ako krajina, ktorú pozorujeme z okna vlaku,“ parafrázuje teoretičku Anu Vujanović, ktorá vo svojom texte *Landscape dramaturgy: „Space after perspective“* popisuje tento typ dramaturgie obdobne poetickým jazykom. Poetické pojmy považuje v tomto prípade za adekvátnejšie, než tie analytické. Krajinná dramaturgia môže podľa Vujanović pripomínať aj „niekoľkohodinové hľadanie ihly v kope sena“ či „bezcieľne surfovanie po internete“, „lenivé prepínanie medzi televíznymi kanálmi“.¹

Priečková s tanečníkmi Lukášom Bobalikom, Jakobom Jautzom, Silviou Svitekovou a hudobníčkou Adelou Mede začali na performancii pracovať už v roku 2021 počas pandémie COVID-19. V čase lockdownu skúmali tému problému troch tiel v priestore. „Trio ako narušenie binarity a duality. Trio ako nevypočítateľné množstvo možností

¹ Ana Vujanović: *Landscape dramaturgy: Space after perspective*. In: Ingrid Midgard Fiksdal (ed.): *Thinking Alongside*. Oslo: The Oslo National Academy of the Arts, 2018.

vzájomného pohybu v priestore,“ píše sa v anotácii k predstaveniu. Neskôr v tom roku do projektu vstúpil aj umelec Jaroslav Kyša. V rozvíjaní vzťahov a tvarov pokračovali v roku 2022, v tom nasledovnom sa každý venoval iným vlastným projektom. Tím sa opäť stretol v roku 2024 a začala sa formovať finálna podoba performance. Na diaľku sa v tejto fáze zapojila aj grécka dramaturgička Rodia Vomvolou.

Počas tohto procesu nečakane zomrel partner Evy Priečkovej, choreograf, tanečník Jess Curtis, ktorý dva týždne pred premiérou realizoval v Telocvični – Rezidenčnom centre pre tanec prednášku a workshop, v ktorých sa, okrem iného zameriaval aj na skúmanie pocitov, vnímania, pozornosti, reakcií našich tel. Táto udalosť výrazne zasiahla dokončovanie diela a premiéra bola súčasne poctou Curtisovej pamiatke. Možno aj pre uvedené okolnosti a emocionálnu náročnosť dielo zatiaľ nemalo reprízu.

O čom je tanečná performance *Body of Many*? Aby sme sa vedeli priblížiť k odpovedi na túto otázku, musíme sa vrátiť k inšpirácii teóriou nádoby K. Le Guinovej. Vďaka tomu nebudeme v performancii hľadať konflikt, ani hlavného hrdinu. Staneme sa skôr pozorovateľmi príbehu, ktorý nemá jednoznačný začiatok či koniec a je náročné ho popísať slovami. Divácky prežitok bude viac somatický a pocitový, než racionálny, založený na citlivosti voči telám druhých aj voči tým našim.

Premiéra sa odohrala v telocvični bratislavskej Novej Cvernovky. Diváčky a diváci boli usadení okolo bieleho baletizolu, ktorý Jaroslav Kyša pokryl tenkou vrstvou vyschnutého bahna v tvare meandru. Pripomínal dávno neexistujúci riečny tok. Ale pokojne by to mohla byť aj pôda, pole, ktorého plody ľudia zbierali do svojich nádob.

Trio tanečníkov sa na seba najprv ladí – zvukovo aj pohybovo. Každý začína v inom bode priestoru, mimo hlavného „javiska“. Dlhé „aaaaa“, ktoré na úvod ťahajú svojimi hlasmi, neašpiruje na melódiu, ide skôr o akúsi kolektívnu zvukovú vibráciu, v ktorej hľadajú niečo, čo slovami nedokážu pomenovať. Chvenie hlasu je tu v niečom paralelné tancu – komunikuje bez použitia jazyka, bez slov.

Telá zaodené do rustikálnych kostýmov zemitých farieb si hľadajú svoje miesto, tóninu, vyčkávame, či sa fyzicky a akusticky pretnú s ostatnými telami. Ich pohyby sú skôr abstraktné, neurčité, občas cyklické, niekedy približujúce sa ku konkrétnemu gestu, významu. Jedno telo sa pohodáva, trasie sa, ďalšie objíma reproduktor, prechádza sa medzi publikom, iné si líha na zem alebo sa na chvíľu zasekne v repetitívnej pohybovej sekvencii. Ako keby sa najskôr museli zosústreďiť samé na seba, naladiť sa na priestor, kým začnú fyzicky vnímať iných. Dotyk prebieha v prvých minútach iba vo zvukovej rovine.

Postupne dochádza k očakávanému približovaniu sa, zjednocovaniu, individuá začínajú utvárať kolektív. Bobalik so Svitekovou sa pohybovo unifikujú, ich hlasy utíchnu, len Jautz sa medzi nich vtisne s hlasným „aaaaa“. Opäť sa rozchádzajú, Bobalik si líha na zem, Jautz sa k nemu pritúli. Telá zaseknuté do seba pripomínajú obraz bojového duelu, avšak hýbu sa pomaly a ich objatie nie je súperiace, ale naopak, utešujúce, upokojujúce. Pridáva sa k nim aj Sviteková. Ich spev sa v tomto momente stáva viac podkladom pre hudobníčku Adelu Mede, ktorá ho v reálnom čase mixuje a pripája k nim vlastnú hudbu a vokálny prejav.

Všetky zložky, zvuky, gestá, energie sa postupne prepájajú a vzájomne na seba reagujú. Niekedy je ich „spolupráca“ harmonická, inokedy živelná a surová. Dynamika tanca je rozmanitá – telá sa točia, skáču, kmitajú, vzdávajú sa od seba, aby sa následne opäť priblížili a splynuli v jedno. Neraz využívajú všetky úrovne priestoru, tie horizontálne aj vertikálne, keď robia otočky aj stojky na rukách. Z času na čas je zvukový sprievod melodickéjší, potom hudba celkom utíchne a hudobnými nástrojmi sa stávajú bosé chodidlá tanečníkov – podupávajú, poskakujú, v triu vytvárajú rozmanité rytmické štruktúry. „Rytmické pohyby voláme *Calling the Earth*“,“ objasňuje Eva Priečková. Do tanca vkladajú prosby, kúzla, ktoré by mohli byť nápomocné pri zvládaní aktuálnych globálnych kríz.

Tanečný materiál je čerpaný z individuálnej pamäte tel, pohybové frázy vychádzajú z rôznych telesných skúseností, a môžu byť tiež referenciou ku kolektívnej pamäti na ľudské životné cykly a empirické poznatky zapísané do tel a hlasov naprieč dejinami.

Asi v polovici sa predstavenie, v ktorom pohyb prakticky neustal, spomaľuje. Jautz sa zavesí na Bobalikovo telo, Sviteková ho pridrža a spoločne ho odnesú (ako ranené zviera či vyčerpaného človeka) do rohu telocvične. V ňom Jautz už sám, bez pomoci, vylieza celkom na vrchol rebrín. Z výšky a diaľky nadväzuje dialóg či akúsi filozofickú rozpravu s Adelou Mede. Tá vyslovuje frázy („where did the bridge go?“, „we need support“, „reunity of oneself, reunity of many“), ktorých pôvod nepoznáme, avšak sú v súzvu s obsahom performancie – hovoria totiž napríklad o opore, potrebe vzájomnej podpory, spájania sa.

„Can you tell me what time it is?“ spýta sa v jednom okamihu Mede. Jautz odpovie, koľko je hodín. „Are you sure?“ namieta hudobníčka. „Not really,“ reaguje tanečník. „What time is now?“ pýta sa o chvíľu. „It's now,“ znie odpoveď. Samotná performance sa takisto odohráva „tu a teraz“, mimo akéhokoľvek konkrétneho historického či objektívneho času. „Niečo, čo sa dialo dávno pred nami, nám umožnilo tancovať práve teraz a náš tanec pripravuje pôdu na to, čo príde po nás,“ hovorí Priečková.

Lukáš Bobalik sa v priebehu rozpravy (nielen) o čase prechádza po baletizole, pričom smer a tempo kroku určuje váha náklonu jeho tela. Napokon ostáva v predklone, košeľa mu prekryje hlavu, pripomína neurčitého tvora bez tváre.

V poslednej tretine performancie sa pozornosť upriamuje k nádobám, respektíve k mechom, vreckám, ktoré visia na viacerých miestach zo stropu a ktoré majú tanečníci zavesené okolo tiel. Postupne z nich vyberajú „plody“ (nazbierané možno niekým iným dávno pred tým) a rozdáva ich publiku. Pomedzi to sa pohrávajú s baletizolom – rolujú, otáčajú ho, vlnia ním. Plodmi, ktoré diváčky a diváci dostávajú do dlaní sú v skutočnosti lentilky či iné cukríky. Niekedy sa im však v rukách ocitne nádoba plná čokolád, o ktorú sa musia podeliť s ostatnými. Všetci vytvárame komunitu, ktorá sa o seba stará. „Don't forget anyone,“ hovorí v závere Adela Mede. Za zvukov piesne *Voda sa vráti tiež* sa trio tanečníkov schádza v spoločnom objatí, aby sa napokon opäť rozliali do priestoru ako ramená jarných riek...“na jar sa všetko roztopí, voda sa vráti tiež“...

Načúvanie a vnímanie sú princípy, s ktorými Eva Priečková dlhodobo pracuje vo svojich projektoch. Či už vedie workshopy, kolektívne čítania, prednášky, zdôrazňuje v nich najmä pojem starostlivosti – o seba samých, aj o tých, s ktorými zdieľame jeden priestor, emóciu, planétu, vesmír. Tanec v jej dielach nie je precízne definovanou choreografickou štruktúrou. Tanečné telo nenasleduje predpísané kroky, nie je telom školeným, ale je telom, ktoré počúva, vciťuje sa, rozvíja a stelesňuje nadobudnuté skúsenosti. Priečková ako facilitátorka počúva jeho individuálne potreby a následne vytvára priestor pre pohybový a emocionálny dialóg s ostatnými prítomnými telami. Tento jej prístup sme mohli sledovať napríklad v performanciách *Bodies in Trouble* (2018), *You Don't Need To Know Why*, *Caroline* (2022) či *Weak Women* (2023). A obzvlášť prítomný je aj v najnovšom diele *Body of Many*. V ňom sa stretajú jej viacročné skúsenosti stimulácie slobodnej kreativity bez potreby dogmatického pohybového slovníka. *Body of Many* je tak vo výsledku kolektívnym rituálom, oslavou nekonečných možností a variácií neviazaného pohybu a poctou ľudskej súdržnosti.

BODY OF MANY

Eva Priečková ako facilitátorka/choreografka

Lukáš Bobalik, Jakob Jautz, Adela Mede, Silvia Sviteková ako performer/ky,
tvorkyne/ci

Jaroslav Kyša ako scénograf

Rodia Vamvolou ako dramaturgička

Nikola Čemanová objekty

PLATFORMA PRE SÚČASNÝ TANEC
TANEČNÁ SEZÓNA 2023/2024

PLAST

Maty Grznár kostýmy
Jess Curtis ako vonkajšie oko
Zuzana Žabková tvorkyňa plagátu

Odborné korektúry: Katarína K. Cvečková

Jazykové korektúry: Anna Zajacová